

Əsrlərə bərabər 44 gündə yazılan möhtəşəm Zəfər

Artıq dörd ildir ki, Azərbaycan xalqı yeni bir tarixin sevinci və qürurunu yaşayır. Bu tarix ölkəmizdə və yaşadığımız böyük bir coğrafiyada reallıqları dəyişmiş, parlaq gələcəyə doğru yol açmışdır. Bu yol 8 Noyabr 2020-ci ildən - 44 günlük Vətən müharibəsindəki şanlı Zəfərimizdən başlayır.

Noyabrın 8-i əsrlərdən bəri Qarabağda, Şərqi Zəngəzürda xalqımıza qarşı həyata keçirilən məkrli oyunların pozulduğu, illərdən bəri qəlbimizdə qövr edən işğal acılarının bitdiyi, milli qürurumuzun bərpa olunduğu, iztirab yükündən öyilmiş qəddimizin dikəldiyi, qisasın qiyamətə qalmadığı tarixdir. Biz bu tarixi birliyimizin gücü, Ali Baş Komandan İlham Əliyevin sarsılmaz qətiyyəti, müzəffər Ordumuzun rəşadəti ilə yazmışıq. Bu qələbə ilə tariximizdə yeni bir səhifə açmışıq. Son əsrlərdə bir-birinin ardınca itirdiyimiz torpaqların mühüm bir qismini ilk dəfə geri almağa nail olmuşuq. Əsrlərin ən böyük nailiyyətini əldə etməyi bacarmışıq. Müstəqil Azərbaycan dövlətinin ərazi bütövlüyünü, suverenliyini bərpa etmişik.

Böyük qələbənin təməlinə Azərbaycan dövlətinin illər ərzində həyata keçirdiyi güclü siyasət, ordunun təkmilləşdirilməsi, addım-addım həyata keçirilən hazırlıqlar, ölkəmizin beynəlxalq aləmdə getdikcə artan nüfuzu, ən mühümü, heç vaxt itirmədiyimiz inamımız durur.

Qələbəyə gətirən yol

Ümummilli Lider Heydər Əliyevin müəyyən etdiyi milli inkişaf siyasətini əzmlə həyata keçirən Prezident İlham Əliyev bu kursun prioritetinə uyğun olaraq Azərbaycan dövlətinin ərazi bütövlüyünün, suverenliyinin bərpasını ən ali məqsəd kimi müəyyənləşdirmişdi. "Mən işğal dövründə deyirdim, bir neçə dəfə deyirdim, hər birimiz azadlıq gününü, bu müqəddəs günü öz işimizlə yaxınlaşdırmalıyıq, yaxınlaşdırırdıq və yaxınlaşdırırdıq" - Azərbaycan Prezidenti Böyük Qələbədən sonrakı çıxışlarının birində vurğulamışdı.

Torpaqlarımızın işğaldan azad edilməsi, ərazi bütövlüyümüzün, dövlət suverenliyimizin bərpası məqsədi həm ardıcıl şəkildə aparılan ordu quruculuğu, həm də siyasi, iqtisadi, sosial-mədəni sahələrdə həyata keçiri-

lən geniş və coxsaxəli tədbirlərlə davamlı şəkildə dəstəklənirdi. Prezident İlham Əliyev xalqımızın doğma yurdlarını heç bir zaman düşmənə güzəştə getməyəcəyini, bu məqsədə çatmaq üçün bütün resurslarını səfərbər edəcəyini çıxışlarında mütəmadi bəyan edirdi.

Ordumuzun qüdrəti, döyüş ruhu getdikcə artırdı. Azərbaycanın iqtisadi uğurları bu sahənin quruculuğuna ayrılan vəsaitlərin davamlı artırılmasına şərait yaradırdı. Müasir texnologiyalarla təchiz edilən silahlı qüvvələrimiz, həm yerli hərbi sənaye kompleksi, həm də müxtəlif ölkələrlə bağlanmış hərbi əməkdaşlıqlar sayəsində müasir silah-sursat və texnikalarla təmin olunurdu. Getdikcə güclənən ordumuz düşmən üzərindəki gücünü, üstünlüyünü hələ 2016-cı ildə 4 günlük Aprel döyüşlərində və 2018-ci ilin Günnüt əməliyyatında bütün dünyaya nümayiş etdirmişdi.

2020-ci il sentyabrın 27-də düşmənin növbəti hərbi tərribatlarına qarşı başlanan və tarixə "Dəmir yumruq" əməliyyatı kimi yazılan 44 günlük əməliyyatlar zamanı da ordumuz yalnız irəli gedir, hər gün yeni əraziləri işğaldan azad edir, qəhrəman əsgər və zabitlərimizin mübarizəsi sayəsində Azərbaycan bayrağı azad olunan kənd, qəsəbə və şəhərlərimizdə dalğalanırdı. Ali Baş Komandanın tarixi qələbə müjdələri insanlarımızın coşqusunu, zəfər əzmini daha da artırır, Azərbaycan xalqı yumruq kimi birləşərək illərdən bəri həsrətində olduğumuz böyük qələbənin əldə edilməsinə töhfə verməyə çalışırdı.

Hər zaman Vətən sevgisi ilə yaşayan vətəndaşlarımız bu sevginin işığında birləşmişdi. Milliyətdən, dinindən, siyasi mənsubiyyətdən asılı olmayaraq hamı bir yumruq kimi idi. Xalq-ordu birliyi Vətən müharibəsində özünü bütün gücü ilə göstərirdi. Müharibə zamanı Azərbaycan xalqının orduya və dövlətinə olan inamı, vətənpərvərliyi özünü yüksək səviyyədə təzahür etdi. Bu birlik, Ermənis-

tanın çirkin kampaniyalarına qarşı fədakarlıq göstərən diaspor nümayəndələrimizin və Azərbaycana dəstək verən qardaş ölkələrin səyləri ilə daha da güclənirdi.

XXI əsrin hərbi dərəsi

Ulu Öndər Heydər Əliyevin, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin yetişdirdikləri yeni nəslin təmsilçiləri olan əsgər və zabitlərimiz dövlətimizin suverenliyi, ərazi bütövlüyü uğrunda fədakarlıqla döyüşür, bütün dünyanı heyrətləndirən misilsiz igidlilər göstərirdilər. Onlara bu əzmi bəxş edən güclü bir dövlətə mənsubluq duyğusu, Azərbaycanın apardığı savaşı haqq savaşı olmasına inam, üçrəngli bayrağımız önündə içilmiş əsgər ədninə sadiqlik hissi idi. Hərbi əməliyyatların ilk günlərindən Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidmətinin yerli qurumlarının qarşısı insan seli ilə dolub daşırdı. Gənclərimiz bu qurumlara gələrək könüllü olaraq cəbhəyə göndərilmələrini tələb edir, şanlı qələbənin qazanılmasında əldə silah iştirak etməyə can atırdılar.

Azərbaycan Ordusunun o dövr üçün mövcud gücü, potensialı, düşmən üzərində üstünlüyü elə bir səviyyədə idi ki, heç ölkədə tam səfərbərlik etməyə belə ehtiyac qalmamışdı. Şəxsi heyətlə bağlı bəzi ehtiyaclar üçün yalnız qismən səfərbərlik elan olunmuşdu və Azərbaycan öz ordusu ilə, aparılan ildırımsürətli əməliyyatlarla bütün dünyaya XXI əsrin hərbi dərəsini nümayiş etdirirdi.

Azərbaycanı tarixi qələbəyə gətirən yol həm də uğurlu diplomatik addımlardan, məqsədyönlü şəkildə həyata keçirilən xarici siyasət xəttindən, beynəlxalq təşkilatlarla qurulmuş səmərəli əməkdaşlıqdan keçmişdir. Ulu Öndər Heydər Əliyevin hakimiyyəti illərində də, Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi dövründə də Azərbaycan hər zaman beynəlxalq hüquqa əsaslanan sülhün tərəfdarı olmuş, sülh danışıqlarına sadiq qalmış, münaqişənin heç bir tərəfdən insan itkilərinə yol vermədən dinc şəkildə başa çatması üçün hər zaman fəal mövqə tutmuş, illərlə böyük səbr və təmkin nümayiş etdirmişdir. Lakin Ermənistanın işğalçı mövqeyi, beynəlxalq sənədlərin icra edilməməsi

və danışıqlar prosesinin ədalətli şəkildə aparılmaması müharibəni qaçılmaz etdi.

Münaqişənin həlli prosesində BMT Təhlükəsizlik Şurasının Ermənistan qoşunlarının Azərbaycan torpaqlarından çıxarılmasını tələb edən 4 qətnaməsi kağız üzərində qalmışdır. Azərbaycan illər ərzində bu məsələ ilə bağlı BMT və digər beynəlxalq təşkilatlara müraciət etsə də, dünya ictimaiyyətinin sükutu və Ermənistanə göstərilən himayə ölkəmiz üçün məsələnin hərbi yolla həllindən başqa yol saxlamadı. Azərbaycan BMT Təhlükəsizlik Şurasının qətnamələrini ordumuzun gücü ilə icra etdi. İllərlə torpaqlarımızı işğal altında saxlayan, qurulu yaşayış məskənlərini, Azərbaycan vətəndaşlarını illərin zəhməti hesabına ərsəyə gətirdikləri infrastrukturunu vandalcasına tar-mar edən düşməni torpaqlarımızdan qovdu.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti paralel şəkildə diplomatik səngərlərdə davam edən müharibəni də uğurla apardı. Hərbi əməliyyatların gedişində dünyanın müxtəlif qlobal media qurumlarına müsahibələr verərək, onların hətta Ermənistanın mövqeyinə əsaslanan tərribatçı suallarını belə özünəməxsus diplomatik təmkinlə cavablandırdı. Beynəlxalq ictimaiyyətə əsl həqiqətləri çatdıraraq, informasiya savaşında da Azərbaycana üstünlük qazandırdı. Prezident İlham Əliyevin verdiyi müsahibələr, dünyanın müxtəlif ölkələrində keçirilən görüşlər Azərbaycan həqiqətlərinin dünyaya bəyan edilməsində, xarici aləmin məsələ barədə aydın təsəvvürlərə malik olmasında müstəsna rol oynadı.

Birinci Qarabağ müharibəsi zamanı xaricdəki havadarlarının dəstəyindən, ölkəmizin ovaxtiki imkansızlıqlarından istifadə edərək Azərbaycan ətrafında informasiya blokadası qurmağa nail olmuş düşmən artıq nə qədər aciz duruma düşdüyünü gördü.

Şuşa zəfər simvolumuz oldu

Şuşa şəhərinin özünəməxsusluqları ilə tariximizdə xüsusi yeri var. Təxminən 30 illik işğal dövründə Şuşa iztirablarımızın, yurd həsrətimizin rəmzi idi. Hər dəfə bu gözəl məkənin keçmiş günlərində çökülmüş şəkilləri-

nə baxanda, hərdən işğal dövründəki görüntüləri rastımıza çıxanda qəlbimiz parçalanırdı. Nə vaxtsa özümüzün də olmasa, gələcək nəsillərin bu ruh şəhərimizə bir gün qayıtması arzusu ilə yaşayırdıq. Vətən müharibəsi rüyalarımızı gerçəyə, Şuşanı şanlı qələbəmizin simvoluna çevirdi.

44 günlük Vətən müharibəsi zamanı verdiyi müsahibələrin birində Ali Baş Komandan İlham Əliyev "Şuşasız bizim işimiz yarımçıq qalar" demişdi. 2020-ci ilin 8 noyabr günü cənab İlham Əliyevin hərbi geyimdə, milli mədəniyyətimizin ən uca məqamı olan Şəhidlər xiyabanından xalqımıza da, Şuşaya da yetirdiyi "Əziz Şuşa, sən azadsan! Əziz Şuşa, biz qayıtmışıq! Əziz Şuşa, biz səni dirçəldəcəyik!" müjdəsi bundan sonra da əsrlər boyu Azərbaycan insanlarının yaddaşında səsələncək, bütün dünya azərbaycanlılarının qəlb qürur hissi ilə döyünəcək. Şuşanın işğaldan azad olunması həm də milli iradənin və əzmin qələbəsi oldu.

Əsgər və zabitlərimizin bütün dünyanı heyrətləndirən misilsiz şücaəti sayəsində Şuşanın azad edilməsi müharibənin gedişində həlledici rol oynadı. Bu qələbədən sonra düşmən faktiki kapitulyasiya aktına imza atmaq məcburiyyətində qaldı. Şuşanın işğaldan azad edilməsi ilə xalqımızın 30 illik həsrəti sona çatdı və bu böyük qələbə Azərbaycan Ordusunun peşəkərliliyinin və döyüş qabiliyyətinin yüksək səviyyədə olduğunu bir daha nümayiş etdirdi. Azərbaycan Ordusu 2023-cü ilin sentyabrında həyata keçirilən 23 saatlıq antiterror əməliyyatında da böyük şücaət göstərərək bayrağımızı Xankəndidə ucaltdı. Azərbaycanın dövlət suverenliyini təmin etdi.

Zəfərdən quruculuğa

Torpaqlarımızın azad edilməsindən dərhal sonra bu ərazilərdə genişmiqyaslı bərpa-quruculuq tədbirləri başlandı. Erməni vandallarının illər ərzində dağıdıb tar-mar etdikləri yurdlarımızı bu gün Azərbaycan dövləti heç kimin yardımından öz gücü hesabına yenidən qurur. Torpaqlarımızı yenidən inkişaf axarına qovuşur. Artıq Qarabağa, Şərqi Zəngəzürə Böyük qayıdış başlanıb. Keçmiş məcburi köçkünlərimizin bir qismi dogma yurdlarda onlar üçün tikilmiş mənzillərdə, evlərdə yeni həyatına başlayıb. İşğaldan azad olunmuş ərazilərimizin tez bir zamanda bərpası və həmin ərazilərə keçmiş köçkünlərin geri qaytarılması əsas prioritetlərdən biridir. Bu məqsədlə tədbirlər davam edir, müasir infrastruktur qurulur.

Yeni yaradılmış Qarabağ və Şərqi Zəngəzür iqtisadi rayonları Azərbaycanın inkişafı yolunda yeni səhifə açır. Azad edilmiş ərazilərdə həyata keçirilən genişmiqyaslı infrastruktur layihələri bu bölgələrin iqtisadi potensialını artıraraq ölkənin ümumi iqtisadi gücünə güc qatır. Böyük qayıdış Azərbaycanın iqtisadi və sosial inkişafında yeni bir mərhələnin başlanğıcıdır.

İşğaldan azad olunmuş şəhərlərdə Zəfər muzeylərinin inşa olunması, tarixi və mədəni irsin bərpası istiqamətində həyata keçirilən tədbirlər də quruculuq və inkişaf proseslərində xüsusi istiqamət kimi nəzərə çarpır. Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın rəhbərliyi ilə Heydər Əliyev Fondunun icra etdiyi layihələr bu prosesə mühüm töhfələr verir. Mehriban xanımın təşəbbüsü və rəhbərliyi ilə həyata keçirilən layihələr sayəsində Qarabağdakı və Şərqi Zəngəzürdəki tarixi abidələrimiz, müqəddəs məkənlərimiz bərpa edilərək yenidən qapılarını ziyarətçilərə açır.

Azərbaycan xalqı və dövləti Vətən müharibəsində canlarını fəda edən qəhrəmanlarını daim yad edir. Şəhid ailələrinə, qazilərə geniş sosial dəstək tədbirləri həyata keçirilir. Şəhid ailələri və qazilər üçün reabilitasiya mərkəzləri açılır, onların məişət problemləri həll olunur.

Böyük qələbənin işığında Şuşada, Xankəndidə dalğalanan Zəfər bayrağımızın kölgəsində xalqımızın yeni nəsilləri böyüyüb boy atacaq və onun verdiyi milli qüruru, ruhu, inkişaf əzmini gələcəyə daşıyacaq.

*İradə ƏLİYEV,
"Azərbaycan"*